

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ

Տարեկան ... 12 Թր.

Վեցամսեայ ... 6 «

ՍՐՏԱՍԱՀԱՆ

Երկու քիւ միկ ծրարով

Տարեկան ... 14 Թր.

Վեցամսեայ ... 7 Թր.

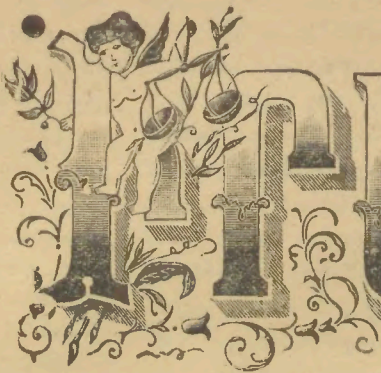
ԱՍԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2. 60

Վեցամսեայ 1. 50 Տօլար «

Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Ծանուցման ստոր
20 ասերիմ

Լ Ր Ա Ք Ի Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄՆՆ ՉՈՐԵՔԵՐԵԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ՀԱՍՏԻ

Rédaction du journal

Ir. voumk

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

Иравунк

ВАРНА

Գրութուններ եւ չեմ
տրտիր

ԲԱՐԵՇՐՋՈՒՍ

«Արեւին տակ ոչինչ կայ նոր»
բառն է մեծ իմաստաւոր մը։
Մեր անհատական ընկերական
կամ հանրային կեանքին մէջ
որչափ որ ամէն ինչ փոփոխու-
թեան ենթակայ է, բայց անոնց
ամէնն ալ իրենց նոր երեւոյ-
թին տակ հինին բարեփոխումը
կամ զարգացումը կը ներկայա-
ցնեն։ Այսօր մեզ սքանչացող
մեծամեծ գիւտերը դարեր ա-
ռաջ մտածուած կամ գծուած հի-
մերու վրայ աշխատուելով իրենց
ներկայ զարգացումին հասած են։
Այսօրուան գիտական աշխարհը
որուն կը պարտինք մենք մեր
վայելքներէն շատերը, (երկա-
թուղի, նաւարկութիւն, բժշկու-
թիւն, տիեզերագիտական հան-
քարանձաւն եւ բուսականական
անհամար գիւտեր եւ արտադրու-
թիւններ), կը խոստովանի թէ
հին շատ հին դարերէ ի վեր
խորհուած աշխատուած հիմերու
վրայ եւ անոնց շնորհիւ ստացած
է իր ներկայ զարգացումը։ Այս-
օրուան եւրոպացի, ամերիկացի
մեծ գիտնականները խորին յար-
գանքով կը վերաբերուին տա-
նական եւ քանի մը տասնեակ դա-
րեր առաջ ապրող եգիպտացի,
արաբ եւ հելլեն քիմիագէտներու
աստղաբաններու ու բնագէտ-
ներու յիշատակներուն հանդէպ
որովհետեւ իրենք անոնց աշխա-
տած եւ արտադրած արդիւնքը
հիմ բռնելով, ներկայ զարգա-
ցումին կարողացած են հասցնել
իրենց այսօրուան սքանչելի գիւ-
տերը։ Այս անհրաքելի ճշմար-
տութեան վրայ յենելով, կրնանք
ըսել, նորը Հինին բարեփոխեա-
լը կամ զարգացեալն է, եւ հետե-
ւաբար «Արեւին տակ ոչինչ կայ
նոր»։

Ճիշդ այս հիման վրայ կ'ըն-
թանայ ընկերային եւ հանրային
կեանքերու բարեշրջումը կամ
զարգացումը։ առանց հինը հիմն
վրէն քանդելու, զայն բարե-
շրջելով կարելի է օգտակար ար-
դիւնքներ ձեռք բերել՝ ժամա-

նակի պահանջին եւ ապրուած
շրջանակի ոգւոյն համապատաս-
խան։

Ժողովուրդի մը ընկերային
կեանքը բարեշրջելու նու-
րառը հանրային գործիչներ ե-
թէ միայն հինին քանդումը ի-
րենց միակ գործը ընեն, ուսնց
բարեշրջումի օրէնքին հետեւե-
լու, առանց նորը շինել միտե-
լու, փաստակար կրկան իրենց
համայնքին, առանց օգուտ մը
տալ յաջողելու։ Ընկերական
կեանքի բարեշրջումը երբեք չը
նմանիր հին տուն մը քանդե-
լով, անոր տեղ նոր տուն մը
շինելու գործին։ Զգացումնե-
րով, համոզումներով ու սովորու-
թիւններով կազմուած հանրային
կեանքի բարեշրջումը այդ-
զգացումներուն, համոզումներուն
եւ սովորութիւններուն հետզհե-
տէ յեղաշրջումովը, անոնց փա-
սակար կամ անբուական կողմ-
ը մատնանշելով եւ լուսավոյն
ընթացք մը, լուսավոյն ուղի մը
ցուցնելով կարելի է ձեռք բե-
րել։ Եւ այս միայն տապարը
ձեռք առնելով ու յանկարծ ալ
ու ձախ կտրատելով, քանդելով
չէ կարելի։

Մասնաւորելով մեր յեղափո-
խական կեանքին, մենք մեծա-
գոյն սխալը գործած պիտի ըլ-
լանք, եթէ անոր միայն սխալ
կիրարկութեանց հետեւանք եղող
մեր կորուստները պատճառ բռ-
նելով, զայն հիմէն քանդել ել-
լենք, առանց բարեշրջումի օ-
րէնքին հետեւելու, առանց օգ-
տակար եւ նպատակայարմար ու-
ղին ցոյց տալու։ Այո, առանց
այս վերջին պայմանը խցի մը-
տօք կիրարկելու, եթէ «յեղա-
փոխութիւնը փաստակար եղաւ,
միայն կոտորածներու պատճառ
դարձաւ» ըսելով, քանդէինք ա-
մէն յեղափոխական կազմակեր-
պութիւն, ուղղակի քանդած պի-
տի ըլլալինք մեր ազգային
կեանքի կենսունակութիւնը, մեր
ազգային գոյութիւնը։ Այս պա-
րագային կ'ըմար մեզ համա-
կերպիլ՝ ուսուց-թուրք վերջին
պատերազմէն ի վեր օսմանեան
պետութեան որդեգրած ծրա-

գրքին։ այն էր մեր ազգային
գոյութիւնը ուրանալ եւ միայն
իւր թուրք-քրիստոնեաներ ապ-
րիլ առժամապէս, մերձակայ ա-
պագայի մը մէջ կրօնքի այդ-
չպարն ալ անհետանալու վտան-
գին տակ։

Բայց մեր յեղափոխական բա-
րեշրջումը միայն քանդումով
պէտք չէր սկսել։ Եւ գոհ ենք որ
այդ կերպով ալ չ'սկսուեցաւ։ Ե-
րինակ 1896 ի բարեշրջումը՝ Ար-
փիարներու եւ Զիթճեաններու
ձեռքով, վերակազմութիւն ա-
նունին տակ եւ միմիայն ազգա-
յին ուղղութեամբ։ Այդ նպատա-
կայարմար սակայն մասնակի կա-
տարուած բարեշրջումը ընդհան-
րացնելու եւ նորագոյն պահանջ-
ներու համեմատ գործը վարելու
գաղափարը պէտք է պաշտպա-
նէ ամէն անկեղծ Հայ։

Գ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Պոլիս 2 օգոստոս 1904

Օրմանեան Պատրիարքը այսօր
Բ. Դրան յանձնեց քաղրիր մը,
որ պատասխանն է այն պաշ-
տօնագրին որով Բ. Դուռը կ'ամ-
բաստանէր Պատրիարքարանը թէ
գահուն եւ երկրին հաւատարմի
եղած չըլլայ։ Պատրիարքը կը
ըողքէ այս ամբաստանութեան
դէմ, թէ իրենց պաշտօնին կի-
րառումին մէջ չափազանցու-
թիւններ ընող պաշտօնէից դէմ
գանդատիլը գահուն եւ երկրին
դէմ անհաւատարմութիւն չը
կրնար համարուիլ։

Պատրիարքը կրկին իր գա-
ղափարներուն վրայ կը պնդէ։

Կ. Պօլսն Թանի հետադրուած է
Հայկական գործերու մասին
երկու եպիսկոպոսներէ բաղկաց-
եալ պատուիրակութեան մը Պէ-
լինի գաշնագիրը ստորագրող
պետութեանց եւ վաչինկթօն
ղրկուելը, Թուրքիոյ Լուսաւոր-
չական Հայոց վիճակին նկատ-
մամբ, պալատին մեծ տհաճու-
թիւն պատճառած է։

Նոյն պատուիրակութեան Բա-
րիլի մէջ շնորհուած եռանդուն
ունկնդրութիւնը եւ Լօնտրայի մէջ
եղած շերտ ընդունելութիւնը
երկուք Բէօզլը շատ անհանգիստ
կ'ընեն։

Սակայն Հայոց ձերբակալու-
թիւնները հոս կը շարունակուին
եւ Հայաստանէ եկող եւրոպացի
ճամբորդներ կիմացնեն թէ
ամբողջ ժողովուրդը կը սպասէ
նոր կոտորածներու, Բաղէչի
դաւառային իշխանութիւնք ա-
զատ կը թողուն Քիւրտերու Հա-
յոց վրայ յարձակումը։

...

ՆՈՐ ՀՆՁԱԿԻ մէջ կը կարգանք,

Սասնոյ գլխուն բերուած ա-
ղէտալի փոթորիկն հանդէպ
Կ. Պօլսոյ Հնչակեան վարչութիւ-
նը՝ գիտնալով թէ ինքնապաշտ-
պանութեան միջոցներէն զուրկ
թողուած հայ բնակչութեան մը
գո'նէ ջարդուելէ ազատ մնալու
միակ միջոցը եւրոպական միջա-
մտութիւն մը կրնայ ըլլալ միայն,
1904 Յուլիս 2 ին, նոթա մը
ներկայացուցած է Կ. Պօլսոյ վեց
մեծ պետութեանց ղեկավարնե-
րուն, ինչպէս նաեւ Միացեալ
Նահանգաց ղեկավարին։

Կ. Պօլսէն կը հաղորդուի մե-
զի՝ թէ Հնչակեան այդ նոթան
խորունկ տպաւորութիւն թողու-
ցած է ղեկավարներուն վրայ։

ԴԻՄՈՒՄ ՄԸ

ԱՄԵՐԻԿԱԿԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

Սիրելի Տէր։

Նիւ Եորքի Հայ քաղաքացի-
ները Նիւ Եորքի Հայ-Հանրապետական
Ակումբին հետ միացած՝ մեծ խնդրա-
գիր մը կը ներկայացնեն ձեր պաշտօնա-
կան վարչութեան՝ ի նպաստ այն հա-
րիւր հազարաւոր անողնական էրկ
ու կնիկ մարդոց ու զաւակներուն, ո-
րոնք վայրենի, արիւնհարու թուր-
քին բաւարարու կրից ներքեւ անողո-
քաբար կը ջնջուին։

Ձեռք կրնար սա գգացումը չունենալ
թէ Պետութիւնք՝ եթէ անգիտակցաբար
սխալ ալ առաջնորդուած չեն, յայտ-
նապէս լաւատես եղած են մեր ժողո-

վրդեան այսքան մեծ բազմութեամբ ջարդուիլը արգիլելու քաղաքականութեան մէջ :

Թէեւ յօժարութեամբ կ'ընդունին թէ մարդկոյն պարտականութենէ խոյս տալու կամ անիրաւութեան ու զրկանքի առջեւ աչք գոցելու արտաքինութիւն չկայ ձեռք քով, այսու ամենայնով մեծ թախանձանք կը խնդրենք որ Օսմ. Բանասկստութեան հաստատ կերպով որոշած սպանալիքը ձեռք չընէր խորհրդածութեան առարկայ ընէր—սպանալիք մը՝ որ ամեն օր ամենայն զգուշութեամբ ի գործ կը դրուէի, եւ ըստ երեւոյթին՝ Սուլթանին եւ իւր խորամանկ խորհրդականներուն խմբակէն ելնէ ոչ ուղղակի, գէթ անուղղակի թոյլտուութեամբ : Գրեթէ ամեն նամակ գաղտնի նորոշոր կոտորածներու անակի լուրեր կը լըսենք : Մենք այս մեղադրանքը անսարման երկար ատեն շարունակելու եւ միւր քոյր ազգերու միջամտութիւն չընելու քաղաքականութեան վրայ կը զարհուրենք կը մնանք : Մեր սպաննուածներուն արեւելք մինչ չին Հայաստանի բնիկ լեւոններու ու դաշտերը կը ներկէ, ամբողջ աշխարհի կաղաղակէ :

Մեզմէ հոս եղողներէն շատերս մեր հայրերուն, մայրերուն, քոյրերուն եղբայրներուն եւ բարեկամներուն գլխատուելուն, անոնց փառաբանելը հանուելով անգղաներուն նետուելուն սոսկալի տեսարանը աչքով տեսնելէ վերջ տարիներ առաջ փախանք հոս եկանք :

Յափշտակութեան եւ արեւնհեղութեան այս մահաժայտ արարուածը կը շարունակուի գեռ : Մեզի համար օրը շատ մութ է : Արդի քաղաքակրթութեան ոսկի արեւը իր երեսը մեզմէ կը ծածկէ, բայց սմին ուրիշ ժողովուրդի իր լեցունութեամբը կեանայ : Զարմանք չէ որ մարմնով մեզի եղբայր եղողներու օգնութեան մասին կը յուսահատինք, մինչ մեր սպացող հոգիները կաղաղակեն. «Մինչեւ ե՞րբ, ո՞վ Աստուած, մինչեւ երբ» :

Իսկ մը ամիս առաջ Յրանոս, կառավարութիւնը Պետութիւններուն զեկոյց թէ մասնաւոր տեղեկութեան մը նայելով՝ Թուրքիա Ռուսիոյ ձառքով անցեալ Ապրիլ 16 ին Հայաստանի ամբողջական բնաջնջման գործին պիտի սկսէր : Պետութիւնը անմիջապէս բողոք մը ըրին, բայց ի՞նչ եղաւ անոր արդիւնքը. — միայն քանի մը շարքով յետաձգելով պետութիւնները խաբել : Բնաջնջումի գործն սկսած է այժմ եւ մեծ հաւանքով յառաջ կը տարուի : Վերջին պաշտօնական լուրերէն կրճատանք թէ արդէն տասն եւ եօթ դիւղեր ամբողջովին աւարի տրուած, այրուած եւ իրենց բնակիչներն ալ սպաննուած են Յըրանսայէ, Երեսանիայէ եւ Ռուսիայէ հիւսիսաստիքի փութացած են կոտորածին վայրը :

Մենք, հոս Միացեալ Նահանգներուն մէջ, Օսմ. հայրամանքներէն փախած փախստականներս աւելի մեծ թիւ մը կը ներկայացնենք քան վերջին իշխան երկրներուն մէջ եղողները, բոլորը մէկ տեղ առնելով : Մենք լման քաղաքացի եղած ենք այնքան շուտ որքան որ մեր պատկանած նահանգներուն օրէնքները կը թոյլատրեն մեզ :

Մեր դաւանները անմիջապէս հանրային դպրոցի մեծ դրութեան մէկ մասը կը կազմեն : Մենք արդէն մեր որդեգրած երկիրը կը իրենք, եւ իր

անգերազանցելի օրէնքներն ու սահմանադրութիւնը պաշտպանելու համար պիտի ուզենք մեր կեանքերը տալ, բայց նոյն տան պաղատագին կաղերսները մերիներէն անոնց համար, որոնք ամեն օր մահուան կը մատնին :

Ուստի՝ երկրիս վրայ մեզի ամենէն շատ նուիրակն, եւ մարդկութեան փառաբան համար իր ազնիւ զգացումներով ու գործերով ամենուն ծանօթ եղող կառավարութեան Պատուարման իշխանութեանց կը դիմենք (1 որ անմիջական ազդեցութիւն մը ի գործ դրուի հարկադրելու պատժութիւններ որ Սուլթանին անհատապաղաքակրթութեան եւ Հայկական գաւառներուն վրայ իշխողին խաբէական հրահարներուն գէժ ազգու միջոցներ ձեռք տան եւ փութան. (2 որ Պետութիւններու զեկոյցի թէ թուրք կառավարութիւնը յաճախ իր խոտուներէն ու դաշնադրութիւնները յարգած չէ—եւ յիշեցուի թէ արեւմտից խաղաղութեանը զսպելու եւ հայ հարստահարներու մնացորդը ազատելու միայն մէկ ժճական կերպ կայ եւ ան՝ ազգու միջոցներ գործածելով եւ անմիջական ու խիստ գործողութիւն երաշխաւորող դաշինք մը ձեռք բերելով կը լլայ :

Ամենախելի յարգանք
Մ. ՉԷԹԷՃԱՆՆ Մ. ԲԱՐՈՒԼԵԼԵԱՆ
ԲԱՐՏՈՒԼԵՐ ՆԵՍԽԱԳԱՀ
ՆԻԻ ԵՈՐԲ

Թ Ղ Թ Ա Կ Յ Ո Ւ Թ Ի Ն

Ռուսչուք 1904 Յունիս 29

Ռուստուգ եմ եւ նստեմ նստել տալ՝ զիս իր հեղձուցիչ ջերմութեամբ անարկող առաւօտ մը ունիմ առջեւ : Բրտանիոյ ճակտով՝ երկար ու փոշոտ շուկան վեր վար չափելէ ծանծաղած՝ գաւաթ մը եփուէ թէյի մէջ կը փնտրուի զովութիւն եւ ծաւրիկ մը ժամանակը անցնելու : Յանկարծ միտքս կ'իջնայ Ռուստուգի գերմանական որբանոցը : Ինչո՞ք բամբակաւ մրտնոտած հաստաւորութիւն, կ'ընտրուի իր չեմո՞ կրնար արդեօք իրեն ի նպաստ բարեմիտ խօսք մը ըսել : Եւ ձառքս կ'իջնամ : Ծառ չեմո՞ք կը հանիմ որբանոցին դուռը : Աղիւսէ գեղեցիկ չէք մը երկար՝ որուն մէջ աղբ երկու պատշգոյններու վրայ՝ սիրուն աշտարակ մը թառած է : Իսկական զգեստ մը... որբերու : Խառնադաշտանօք մերս կը մտնեմ : Զայն ձուռն չկայ : Թրքուհի մը բախին մէջ՝ գետնին վրայ չորած աման մը կաթ ընենք՝ կսպասէ : —Մարդ չկայ :

—Զեմ գիտեք, ես ալ մարդ կը փրկուեմ : Կ'ըսէ կին Դիոֆիլէս մը որուն լուստերը պարիսպէն փոխուելու եւ մօմը՝ կաթիլ : Վերջապէս փոքրահասակ, խաբուաշ տիկին մը կ'անցնի՝ սթիթում թեւերով որ՝ բարեւերարար պզտիկ սիրունիկ աղջկան մը հետ՝ զիս պատ. Վանկմանի սենեակը կը զրկէ : Ընդունելութիւնը Յուլիսի մէջ Եւսեփի պաղուկ օրերը կը յիշեցնէ : Հայուհեակարի մը կնճիռներուն մէջէն պատուելին՝ աղւորիկ տղայ մը աւետանեան ցեղին՝ ճիշտ զէմքով կը հարցնէ :

—Ի՞նչ կուզէք պարտն :
—Որբանոցը այցելել :
—Ո՞վ էք, ինչ է ձեր գործը :
—Պարզ ճամբորդ մը : Այս հաստատութեան մասին այնչափ թեք ու զէմ

բաներ եմ կարդացել որ հետաքրքրուեցայ զայն անդամ մը տեսնելու : —Հայ թերթերուն մէջ գրուածները՝ չան հաշոցի չափ ալ ինծր համար կուրորութիւն չունին : Անոնց վատաբանութիւնը՝ մեր գործին մասին ամենէն մեծ գովասանքը կը սեպուի, եւ գովասար՝ նախապէս :

Եւ պատուելին կ'սկսի իր ամենէն կծու գերմաներէնով թշնամանազ ջրհեղեղ մը տակ բնկուելով ամբողջ հայութիւնը : Ի՞նչու : Որովհետեւ մէկ քանի հայ որբերու հետ գործ է ունեցել որոնց ազգականները՝ իր կարծիքով՝ ապերախութեամբով, անիրաւի խնամքներով չարախոսութիւններով են վարձատրելի զէպի տառապող հայութիւնը ցոյց տուած գութն օգնութեան ջանքերը : Ինչո՞ք որ Հայերուն համար անպայման իրով մը վատաւած՝ իւր Պէրլինի գործը եւ գրականային կենցաղը թողոր ու տաժաւութիւն պէս կ'իտալականի քողաք մը փոխադրուելու է հաճել՝ այսօր կատարի հայատեաց մը քարծած է : Հայերուն նկատմամբ՝ օտարուած է եղել իր քարոզած Բրիտանիայի հրամայած մարդասիրական զգացումը, ընկերոջ սէրը սահմանափակել : Զարմեր խոյրերուն առջեւ մարդասիրաներ նետել՝ որպէս զի իրենց աղատու ոտքերով զայնս կոխկրան եւ վերջն ալ զանան քեզ պատուեն : Մէկը կուգայ ուսնելիքի պիտոյութիւն կ'ընէ : Միւսը կուգայ որբերուն տրուած աշխատանքը ծանր կը գտնէ. խնոտ՝ փոզոցի սափիւրջ մըն ալ եկել՝ օրրիկի մը մասնիկը կը քննէ որ մի գուցէ կեղտոտ ըլլան : Ակապ՝ աս ստաւծան անամօթութիւն կը լլայ : Եթէ հայ որբ մը պահեն՝ անոր մօտիկ ազգականները այնպէս կը խորհին թէ հաստատութեան մեծ շնորհք մը կըրեն անոր հոն ուսնել, խմելու տանիլ եւ մարդ ըլլալը թոյլատրելով : Միայն նախնի Սփրիկէ կերթան եւ վայրենի ծնողներու աշակ տալով՝ անոնց գաւազները կ'ընկուտ առանձնաշնորհը կը գնեն : Սա բարբարոս Ասիայի Հայերն ալ՝ որ իրենց ոսկորացած Բրիտանիայի թիւերով եւ շատ մը դարերու ստորկութեան լուծից տակ եղծուած ներկարագրով խնոտ վատաստեալ ազգ մը կը ներկայացնեն՝ ճիշտ այդ սփրիկէցի վայրենիներուն պէս կը մտածեն : Որպէս թէ գերմանացի քրիստոնեաները սա լըրճուկներուն վրայ իրենց քառակնքը պարպելու, անպատճառ պէտքը ունենային : Որպէս թէ կարծէր գերմանական բարձր քաղաքակրթութիւնը սանկ փիւ երու մէջ տարածել : Հետեւաբար պատուելին որոշած է, զճողապէս մտադրած է՝ այլեւս հայ որբ չ'ընդունիլ որբանոցը, աւելի պուլկարներուն հրէաներուն մակեղանացիներուն եւսյնի պիտի նուրիւ ինքզինքը : Մակեղանացիները՝ հայերէն անհամեմատ կերպով աւելի երախտագէտ են : Բուրքերը իսկ հայերէն անհունապէս աւելի պատուոյ տէր, մարդասէր, վատահիւր, զգայուն մարդիկ են : Հայերուն սա գէշութեան հանդէպ՝ ջարդերը զարմանալի երեւոյթ մը չեն : Այսուհետեւ հաստատութիւնը պիտի աշխատի կամաւ կամաւ որբանոցի պէտքէն զուրկ չ'ընելու եւ զճարող պիւլիքով ինքնու եւ ցերեկով ինքնու զպրոց մը դառնալու : Պէտք է տարածել գերմանական լեզուն՝ որպէսզի գերմանական առեւտուրին առջեւ ճամբայ բացուի :

Ահա թէ ինչպէս գործ մը Աստուծոյ կը մեկնի եւ Մամոնային պիւլկը կը յանգի : Պատուելի Վանկմանի գէպի հայերը տածած քրիստոնեական ատե-

լութիւնը՝ որուն անպատկառ արտայայտութեան մէջ զծուծ նախատինքները Աւետարանին սրբազան խօսքերուն խելայեղի թափով մը կը բաշխուէին՝ չափ սահման չգիտեր : Լաւ բնաւորութիւն մըն է թերեւս որ նա իր զգացումները չպահելու, Բայց այդ չը բաւեր : Մարդու մը զգացումները բնաւ պաշտք բանն է : Բայց եկուտ անս որ պատու լին բաւական խախուտ դատողութեան փաստ մը կուտայ՝ իր մէջ անգամ մը հրեշտակ լսածին՝ հիմայ դեւ ըսելով :

Պատուելին չափ ես ալ Յիսուսի աւետարանին հաւատացող մըն եմ : Կը հաւատամ որ անոր մէջ միայն կը գտնենք ամենաբարձր խելալը մարդկութեան եւ ամենաազգու միջոցները զայն իրագործելու : Իբրեւ մէկը որուն կամքն է սկալ եւ վարքը անկատար՝ կը հասնում որ մարդ լերա նայ ի մարդու եւ քրիստոնէի պարտականութիւններուն մէջ : Բայց սկզբունքը սկզբունք է : Մարդը կ'իջնայ իսկ սկզբունքը կանգուն կը մնայ իր յաւիտական հիմքերուն վրայ՝ Պատուելին իմանալ յայտարարելով թէ հայերը զինքը ստիպած են փոխելու իր քրիստոնէական սիրոյ մասին հեղեղեցած գաղափարը՝ ոչ միայն փոփոխատութեան ապացոյց մը կուտայ՝ այլ նաեւ անգիտակցաբար կը յայտարարէ իր անձնական կրօնքին կամ խիսկաւ քրիստոնէութեան անանկութիւնը : Բայց զգաղափարս առկից աւելին կայ : Պատուելին իմանալ մարդերս զինքն վրայ ցցուեցուց երբ խօսքի մէջ յայտարարեց թէ իր հիմայ ծանրապէս հիւանդ մէկ հակառակորդին մօտը աշխարհի օրհուլի մը պիտի ըլլար : Դրիստոնէութեան մէջ առանկ բան չկայ որչափ որ ես գիտեմ իրապէս ազնիւ մարդու մը թուր հակակրթութիւնը պէտք էր մէկանց վշտակցութեան եւ ներողամտութեան փոխուէր՝ երբ տառապանքը իր թըշնամոյն մտաբնի տնտեսան հիւրը կըլար եւ մահուան ստուերը կանցնէր անոր վրային :

Աղէկ է որ հայ որբուհիները ասանկ ազդեցութեան ազատ կը մնան : Այս Աւետարանը Դրիստոնէութեան մէջ եւ թէ հրեշտակ մը իսկ ըլլայ զայն քաղաղութ : Բայց այս ամենուն մէջ մենք մեզ ալ խորհողին չենք կրնար արդարացնել : Սա ճշմարիտ է թէ երբ արեւնի օրերուն մէջ՝ օտարները՝ յաճախ զուտ մարդասիրական զգացումով օգնութեան կը հասնին եւ հարկը հաղարկելով փրկելով մեր գրծալագոյն հայերը կ'ընկուտ մեզի մէջ : Եւ ապերախ աղւորութիւնները կը ցուցադրենք : Կամաւորութեան երբ եւ ապերախ ոչ միայն գերմաններուն հանդէպ՝ որոնց բարեխիղական գործունէութիւնը շնորհանքապէս առեւտրական եւ քաղաքական դիտումներով պղծատրուած է՝ այլ նաեւ ամեն անոնց հանդէպ՝ օտար թէ ազգակից՝ որ ներշնչմը կուտենան անգրգուշելի կամքով եւ անսողաւ լինաւորութիւնով բարի գործ մը քայքայելու : Ի՞նչ պարակենք մեր պաղատութիւնները : Ոչ ճշմարիտ քրիստոնէութիւնէ քրիստոնէութիւն ունենք եւ ոչ ալ ի հարկին՝ ազնիւ գործ մը դնահաստելու չափ ազնուութիւն : Զարկանանք, այլ յանուն մեր ազգային անունին եւ Կարապիւրի քիչ մը խրատութիւնք եւ ուղղութիւնք :

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԱՐ

ՕՌՕՌ Բարեգեան օրաթերթին մէկ խմբագիրը մասնաւոր տեսակետով թիւն մը ունենալով Պ. Ճէյմս Պրայսի հետ, Հայաստանի մասին ուղղած հարցումներուն ի մէջ այլոց հետեւեալ պատասխանները ստացած է. Պ. Ճէյմս Պրայս նախկին նախարար և Արգենտինայի խորհրդարանի անդամ է:

—Ճիշդ է որ Հայաստանի առաջին կոստորածներէն ի վեր տասը տարի անցաւ ու վեր երկի նոր նախճիրները դրժուեցան ու մենք տակաւին չոր խոսքերով կը շատանանք. սակայն իմ կ'ընթացի վերջին Միջազգային Համաժողովը դրժուական արգիւնքներ պիտի ունենայ:

—Ինչ զործնական միջոցներ ձեռք առնելու է:

—Իմ կարծիքովս, կրտէ Պ. Ճէյմս Պրայս, պետութեանց միայն մէկ միջոց, զործնական մէկ եղանակ մնացած է, երբ ուզեն գործել: Պէտք է ստիպել Սուլթանը որ այնչափ տարիներէ ի վեր ստանշուած նահանգներուն կառավարող ինքնավարութիւն տայ: Այնպէս որ իւրաքանչիւր նահանգ ունենայ կառավարիչ մը պետութիւններէն նշանակուած եւ Սուլթանը իրաւունք չունենայ այդ կառավարիչներուն ուղղակի հրամայելու: Իւրաքանչիւր նահանգ ունենայ նաեւ երկու կան ինքնավարութիւն, այսինքն իր հասոյթները իր ներքին պէտքերուն գործածութիւն եւ անկէ բան մը չը յատկացուի Սուլթանի գանձարանին:

—Ինչպէս կարելի է Սուլթանը ստիպել որ այդ կերպ որոշուի մը ընդունի:

—Յիշատայի, Անգլիայ և Իտալիոյ համաձայնութիւնը անոր միջոցը պէտք է գտնէ: Այս երկրը համ ձայնելու են, կրնան իրենց կամքը առաջ դնել և այսպիսի ընթացք մը էն պահպանողական պետութիւնը իսկ չը խորհնցեն:

—Կը կ'ընթացի թէ երեք պետութեանց բաւականական նոր համաձայնութիւնը զանազան պայմաններ ընթացք մը բռնելու վիճակի դնէ:

Կը յուսամ, ևնդիրը անանկ գործ մը յաջողցնելու վրայ է որմէ միայն Անգլիայի և իտալիայի միջև իր շահակցին: Կը կարծեմ թէ ազատ երկիրներուն կը պահաճի այդպիսի գործ մը յաջողցնելու նախաձեռնութիւնը ստանձնել:

—Ինչու համար Անգլիայ և Իտալիան միջևեւ հիմա չի համաձայնեցան այդ յաջողութիւնը ձեռք բերելու:

—Պ. Պրայս կը լռէ:

—Կը կ'ընթացի որ անգլիական կառավարութիւնը Ձեր բաժնէ հղանալու գործելու արամայրութիւն ունենայ:

—Կը կարծեմ, Կը կարծեմ որ այս տեսակէտով Լօրտէ Համաձայնութիւնը արամայրութիւններ ունի: Կը կարծեմ որ Լօրտէ այս իմաստով պիտի խօսի և պիտի գործէ երբեք: Ձեր մը անայի կառավարութիւնն ալ այդ տեսակէտով ուժ տայ իրեն:

ՌՈՒՄԶՈՒԹԻ ԳՊՐՈՑՆԵՐԸ

Ռուսացի Սեդ. Երկուս Վարժարաններու հոգաբարձութիւնը 1903—1904 տարեշրջանի տվագրեալ անդեկագիրը ստացանք գոհութեամբ:

Չորս տարիներէ ի վեր պատանդարող այդ մարմինը վերջին տարեշրջանի մէջ ալ կրցած է ամենայն կարգապահութեամբ վարել գործը, Տեսչի մը յատկանալի զբաղումն ալ իր վրայ առնելով:

Վերջացող տարեշրջանի մէջ երկուսի վարժարանները ունեցած են 9 պաշտօնեայ և 167 աշակերտներ երկուսեւ, որոնց 49-ը նախապատրաստականի մէջ: Տարեկան քննութեանց արդիւնքը բնօրինակէս գտնուողցիչ զանաւոր է: Երկուսի վարժարաններու ամբողջ տարեշրջանի ծախքը եղած է 6520 ֆր. Այս գումարին 2400 ֆր. ը թաղ. Խորհուրդէն, 1500 ֆր. ը դպրոցական տուրքէ, 1400 ը ամսական թոշակէ, 800 ը հանդէսներէ և 400 ը նուէրներէ: Ու մարից տուրքէր գոյացած են:

Հոգաբարձութիւնը իր անդեկագրի յառաջարկներն մէջ կրկին կը մասնա-

նչէ աղբիւնց վարժարանի շէնքին անդամարութիւնը: Երկուսի մէջ նոյն գիտագութիւնը բրած են միշտ այցելու բժիշկը և կրթական Տեսչը: Եւ կաւելցնէ թէ ինք, հոգաբարձութիւնը, մասնակի ձեռնարկներ բրած է նոր շէնքի մը կառուցման նպատակով: Եւ պահեստի գումար մը աւելցուցած է, բայց զբաղեցրաւ կարելի եղած չէ ի գլուխ հանել զայն:

Ռուսացի վարժարանները այս տարի չպիտի ունենան իրենց շրջանաւարտները, որովհետեւ մանչերու Եւ իսկ աղբիւնց Դ. կարգ մը կազմելու մտադրութիւն կայ:

Իր պաշտօնին նուիրակներութիւնը գագազը և քսակակ տարիներէ ի վեր խղճի մասը պաշտօնավարող ներկայ հոգաբարձութիւնը, ցուէ ըսել թէ, իր վերջին անդեկագրին հետ խմբովին հրաժարականն ալ կը ներկայացնէ ժողովուրդին, յանձնարարելով որ վարժարաններու բացումէն առաջ ուսուցիչները վարժուին, հակառակ դարազային ինք որ և է պատասխանատուութիւն շատաններ, երբ երբեք յառաջիկային անպատեհութիւն մը ծագի:

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՓԼՐԻՉԻ Գոնեստութեամբ այս տարուան տարեկան մրցումը մէջ ուղեւորութեան առաջին մըրցանակին ստացած է Պ. Մագսուտեան: Այդ առթիւ Ֆիկարո սա տղերքը կը գրէ.

Պ. Մագսուտեան ստացաւ, շատ արգաստի կերպով, ողբերգութեան առաջին մրցանակը այդ երիտասարդը՝ որ ջղային զոզոլումները քիչ մը չափազանցութեան կը ասին, ետանդ և արուեստագիտական խառնուածք ունի: Արդէն Հայ միջ է, եւ ո՛ր երկիրը պիտի կարենար ողբերգութեան արտագրել երբեք ոչ այն երկիրը որ այնքան զարմուրդի դէպքերով արիւնջող:

Տագանդուսը գերասանին իր այս յաջողութեան համապատասխան փառքուն ապագայ կը մաղթենք:

ՊԱՏ. ԹԻՂ. Խորհուրդը կը ծանուցանէ թէ քաղաք հիւր գանուող Տ. Մաշտոցի վ. փառքուն յառաջիկայ կիրակի Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ և քարոզ պիտի լսուի:

—Նիւ Եօրքի Հայ Հանրապետական ակումբի կազմէ Ամերիկայի արտաքին գործոց նախարարին մատուցուած աղերսագրին (տես Ա. Երես) հետեւեալ պատասխանը ստացուած է.

Տէ՛ր,

Ստացած եմ ձեր ներկայ ամուսն 5 թուակիր նամակն որ Նիւ Եօրքի Հայ Հանրապետական Ակումբին կողմէն աղերսագիր մը կը պարունակէր ինչպէս կառավարութեան աջակցութիւնը Հայաստանի մէջ իրենց ազգակիցներուն այսուհետեւ ջարդութիւն արդիւնը համար:

Ի պատասխանի՝ կուզեմ ըսել թէ Լոնտոնի Ամերիկեան դիպլոմա հանգ տացաւ այսօր որ անպատեհ կերպով Անգլիոյ Արտաքին Գործոց պաշտօնատան ուղարկութեան յանձնէ այս աղերսագիրն ըսելով թէ՝ քանի որ Միացեալ Նահանգներուն մէջ մեծ թուով հայ քաղաքացիներ կան որոնց ազգականները եւ ընտանիքները կը տանջուին Հայաստանի մէջ իրերու ներկայ վիճակի երեսէն այս կառավարութիւնը խորապէս կը շահագրգռուի տեսնելու թէ մարդասիրական և կանոնաւոր վարչութիւն մը հաստատուի այդ մասին մէջ, որքան որ Պերլին Դաշնագրութիւնը կընող պետութիւններու ջանքերը կընան ազգեցութիւն բանեցնել Սուլթանի վրայ՝ այդ նպատակին համար:

Ձեր հաղանդ ծառան Օգնական—Քարաուդար ՅԻՐԱՆՍԻԶ Պ. ԼՈՒՄԻԶ

ՆԵՐՍԵՍ ԱՅՏԱՐԱԿԵՑԻ

(Արտատպւած ԲՍԶՄԱԿԷՊ հանդէսէ)

Կուսակալ Ներսիսը անդեկագրով ինձ յայտնեց իւր միտքը, թէ մասաչիւս և սոմալի կաթողիկոսին փութով վերադառնալ էջմիածին, իսկ ի հակառակ դէպս՝ հարկադրեալ կը լինի բուռնութեամբ վերադարձնել Պարսից սահմանը. նա կուսակալու էր, թէ կամողիկոսի գտնուելը Ռուսաց սահմանում պատմութեան առթիւ կը լինի Ռուսաց և Պարսից տէրութիւնների մէջ և Եւ հապաւ կարողացայ համոզել կուսակալին, որ ժողովուած միջոցներին չգիմի, բացատրելով նորան, թէ կաթողիկոսի գալը Ռուսաց սահմանը չէ կարող երկու տէրութիւններու մէջ ամբաստանութեան առթիւ գաւառ, նա բնօրինակը Հայոց ազգի կաթողիկոս և ժայրագոյն պատրիարք է, և ոչ թէ միայն պարսկահապատակ Հայկերի, և նորա իրաւունքն է անարգել վնաս, այցելել ամեն անգ որ ուրիշ լինի Հայոց ազգը և միսթիարի իւր հօտը, այս նորա սուրբ եւ վնէ կոչուած է նորան պարտաւորացնում, նամանաւնդ Ռուսաց թագաւոր կոչուր հաստատել է նորան այդ պաշտօնի մէջ և պարգեւատրել է զանանան կայսերական շքանշան:

ներով և այլն: Հապաւ կուսակալը համոզուեց և յայտնեց իրան թէ՛ ևս էլ պիտի գնամ Շուշի իմ Հայրապետին տեսութեամբ: Երբ գնացի և ժամանեցի Շուշի՝ կամողիկոսը գիտեց և համարեց տակով, «Արդեակ իմ, իրիւս առ Յովսէփ առ քեզ գիմեմ»: Մտքումս աւացի, եւ յառաջագոյն գաւառում էի, որ քո և քոյիներին այդ ընթացքով պիտի հասնէիք այս օրին. բայց ոչինչ ցոյց չտուի. սրտեանդ մտքում իմամբ և կարեկցութեամբ յուսադրեցի, և կամողիկոսական կոչմանը վայել պիտոյքը հոգացի: Շուշու երեւելի հայազգիներին խորհրդի, որ Զորքան միջոց ունին միսթիարուած պահել, մինչև առանձին անօրէնութիւն անելն: Եւ վերադարձայ:

Պատմում էր հանդուցեալ Ներսէս կամողիկոսը, թէ մի անգամ կուսակալ Ներսիսը ծառի է հըրաւ իրի իրան, Ներսէսին, վրաստանի լեզարիսին, նշանաւոր գեներալներին և հայազգի գեներալ իշխան Մատթիոյին: Հաջկիրոյթի միջոցին գործաւ Ներսիսը գէպի ինձ և ասաց. «Գիտե՞ք արարաւ, ինչ ով է այսօրուայ մեր հայկերոյթի պատճառը»: Պատասխանեցի թէ. առաջին պատճառի էլ առաջին անգամը չէ, որ մենք վայելում ենք: Ձեր սեղանի առթիւ (Եւ գիտէի առթիւ, բայց ինձ չգիտեցող ձեւացի): «Ոչ, ոչ,» հեղեղին պատասխանեց նա. «Այսօր մեզ առանձին ուրախատու առթիւ կայ. իշխան Մատթիոյը ուղղափառութիւն ընդունեց»: «Ուրախ եմ ասացի,

փառք աստուծոյ, որ իշխան Մատթիոյը այսօր ուղղափառութիւն է ընդունել, ևս մինչև այսօր չգիտէի և տարակուսած էի, թէ նա ինչ կրօնի է պատկանում—հրէական, մահմէտական, թէ՞ կուսապաշտական. և կամ անկրօն է թէ ոչ»: Սեղանակիցները բոլորը ինքեացին. իշխան Մատթիոյը ձայնեց ինձ հայերէն. «Սրբազան մի՛ հաւատա նորան»: Պատասխանեցի. «Դէ՛հ, կործանուես դու»: Ընչից յետոյ երբ միւս հիւրերը գնացին, մնացեալ Ներսիսը ևս ևս իշխան Մատթիոյը և ասաց. «Յիմար, դու յիմար Մատթիոյը. Հայերի մէջ առաջին գեներալն էր, Ռուսաց մէջ քեզ նմանները չստ կան»:

Հիշա չէր վրաստանի վիճակի տղէտ, իրիտ և ամնաւարձակ և հոգեւոր իշխանութեան անհնազանդ ջահանանիւն ուղղել. Բայց Աստուծոյ օգնութեամբ վերջիվերջոյ առնեալն դժուարութիւններին յաղթեցի, կարողացայ ճանաչել տալ քահանայական կոչումն, իրանց նուիրական պարտաւորութիւնն, և հոգեւոր իշխանութեան նշանակութիւնը: Այն ժամանակում հայ հասարակութեան և յառանգների մէջ համարեա անհետացել էր Հայոց լեզուն, շատ վիշա էի դգում, տեսնելով Հայերին բոլորովին դուր՝ իրանց մայրենի լեզուից և Փափաք ունեցայ թիֆլիզում հոգեւորականների և աշխարհականների վարժարան կառուցանելու և Աստուած յաջողեց:

(Շարունակելի)

Մեր յարգելի գործակալներէն կը խնդրուի որ գանձուով իրենց յանձնուած բաժնեդիւնները և մեր հաշույն ստացուած գիրքերու և թերթերու գրաւները մեզ հասցընեն ընդհուպ :

ԹԻԻՐՔԻԱ

Պատրիարք Օրմանեան եղբայրքի կիւն Պապը Ալիյէ պիւթաղ-ըր Վերուպ, պիւր գաշ հափթա մուգատտէմ իթմիշ օլտուղը բրօթէսթինի թէքըարլատը, վէ Պիթլիս վիլայէթինտէ մէմուրլա-րըն զատտարլըգլարընա գարշը բրօթէսթ իթմէսինի Պապը Ալի Պատրիարքըն տէվլէթէ սատա-գաթսըղլընա աթֆ իթմէք իսթէմիշ օլտըղընտան, Օրմանեան պու սօն թագրիթի իլէ՝ մէ-պունիյէթի թէճալիւզ վէ սուի իսթիմալ իտէն մէմուրլարա գարշը բրօթէսթ իթմէք ասլա սատագաթսըղլը ատա օլընմա-յաճաղընը պէյան էյլէմիշ վէ իտտաարընը թէքէրիւր իթմիշ տիր :

—Էրմէնիստանըն ահվալինի Պէրլին ահտնամէսինի իմզալա-մըշ օլան տէվլէթէրէ արզ իթմէք իչիւն՝ իքի եպիսկոպոսար-տան միւրէքքէպ հէյէթիմէպու-սէնին բաթիթալթարա կէօնտէ-րիմէսի վէ պախուսուս մէքքիւր հէյէթին Բարիստէ վէ Լօնտրա-տա կէրմիէն գապուլ օլընմասը երլաղ Դէօղիւնտէ ֆէվզէլատէ էնտիշէ հասըլ իթմըշ օլտըղը Խաճա պիւթիւրիմիշ տիր : Փա-գաթ պու ճիւմլէ իլէ պէրապէր Սթանպուլտա թէվգըթաթ , տէվամ իթթիկի կիպի էր-մէնիստանտան կէլէն էվրոթալը Խօճըլարըն պէյանը իւզրէ Պիթլիս հիւքիւմէթինին Գիւրտ-լէրէ էրմէնիլէր իւզէրինէ հիւ-ճուճա մէյտան վէրմէսի տախի տէվամ իթմէքտէ իմիշ :

Սթանպուլտան Զաքա պիւթի-րիւթիկի իւզրէ , կէլէն չարչաճա պտ կիւնիւ Սուլթան ալըրճա խաթթալանմըշ օլուպ , ճուճա կիւնիւ սէլամլըզ էսնասընտա բէք զօրլէ ֆալթսնտան էնէ-պիլիշ : Ֆաղաթ սէլամլըզ բէս-միւնտէն սօնրա Բուս էլչիսինի հուզուրընա գապուլ իթմիշ :

—Էճնէպի միւլթիյէ մէմուրլա-րը տէվրէ չըգմըշ օլմաղլէ , Սի-րիտէ իքի կիւն զարֆընտա խը-րիստիանլարտան 400 արզուհալ գապուլ իթմիշլէր :

—Էլչիլէր թէքար Մաթէ-թոնիատա էճնէպի մանտարմա զապիթլէրին մըգտարը արթը-րըրտալը խուսուսընտա ըսրար իթմէքտէ տիրլէր :

—Սթանպուլ Ամերիկա սէֆա-րէթհանէսինտէն զուհուր իտէն շալէթա նաղարէն , Ամերիկա վէ Պապը Ալի պէյնիտէքի միւ-նաղաա եագընտա հալլ օլընա-ճագ տըր :

Ֆէխամ . Բրէնս Ֆէրտինանտ Մարիէնպատ ըլըճալարընտա ինկիլթէրա գըրալընա թէսա-տիւֆլէ իքի տէֆա սամիմանէ միւլազաթտա պուլընմըշլար վէ պէրապէր թաամ իթմիշլէր :

Մ Ո Ւ Հ Ա Ր Է Պ Է

Օգոստոս 1 տէ ամիրալ Գամի-մուրանըն թաշթը գօմանտաըն-տա պուլընան ճաթօն տօնանմա-սը 3 ատնտ րուս հարպ սնֆինէ-լէրի իլէ ճաթօն տէնիլինտէ վուրուշարադ, պուլարտան պի-րինի պաթըրմըշ վէ տիկէր ի-քիսինի՝ խասարտիտէ իտէրէք շիմալա տօլրու գաշըրմըշ տըր :

—Ասքօլտ՝ նամ րուս հարպ սնֆինէսի Բօրթ Արթուրտան գաշմըշ օլմաղլէ, պիւր չօք եէրլէ-րինտէն եարէլէնմիշ ճանկայ ի-լիմանընա սըղընմիշ տըր :

—Բօրթ Արթուրը ֆէթհ իթմէք իչիւն հէր կէօնա ֆէտա-քարլըգտա ու իլտամաթտա պուլընըրմասը խուսուսընտա Մի-քատօ էմր վէլմիշ հատտա՝ պու մագսէտ իչիւն շիմիլիք Մանչուրիատա ամէլիաթը աս-քէրիյէ թաաթիլ իթմէք լա-ղմ կէլիւր իսէ տախի թէքտ-տիւտ իտիլմէսի էմր օլընմըշ :

—Բօրթ Արթուրտան գաշուպ տէ Զիֆույա իլթիճա իթմիշ օ-լան «Բէլիթէլինի» նամ րուս գօնթրթ-թօրթիւթօրը ճաթօնը-լար եէսիւր ալտըգտան սօնրա թէքար Զիֆույա կէօնտէրմիշ-լէր : Մէքքիւր վարօրտա Բօրթ Արթուր գօմանտանը ժէնէրալ Շոթօսէլին զէվճէսի վէ գըղը պուլընըրլար ըմըշ :

Շու հալտէ Բօրթ Արթուր գօ-մանտանը իլիմանտա պուլընան վարօրլարը վէ քէնտի ֆամիլիա-սը գաշըրմասը՝ եագըն կիւնտէ մէքքիւր գալէ շէհրին ճաթօնը-լար էլինէ տիւշէճէկինի վէ զալ-րը իւմիւտի գալմատըղընը իմա իտէր :

Էքօ տը Բարիսին պէյանը իւզրէ, շիմտի Բօրթ Արթուր ի-լիմանընտա 2 գրուաղէօր, 1 գա-րա գօլ սնֆինէսի վէ 5 թօր-բիլէօր պուլընըլար : պուլար տախի գաշմագ թէճրիւպէսինտէ պուլընըլար իսէտէ մուվաֆագ օլմալուպ, կէրի տէօնտիւլէր : ֆագաթ պու թօրբիլէօրլէրտէն իքիսի ճաթօնըլարըն Գուրտ թէֆիսինտէն աթթըլարը գուճա-պարալարլէ զարգ օլտուլար :

Զեզարէվիլ գրուաղէօրի տախի Վլատիլուստօքա եէթիլուպ, Գիաօ-Զաույա կիթմիշ թամիր օլընմագ իչիւն՝ մէքքիւր իլիմանտա պու-լընմըշ Նօվիք վէ Պէշուսին սէ-ֆինէլէր տախի : Վարօրլարըն Բօրթ Արթուրտան գաշմալարը էսնասընտա 2 ամիրալ 3 զապիթ

եարէլէնմիշ օլտըղը րուս մէն-պալարընտան թաաթիգ օլընը-յօր :

Բուս գօնթրթ թօրբիլէօրլէր-տէն իքիսի տախի վէյ-ձէյ-Վէյ, եագըն գուճա օթուրմուշլար : Պուրմիի նամ րուս գօնթրթ թօր-բիլէօրի Շանթիւնկա եագըն գուճա օթուրմագլէ հալալա ա-թըրմըշ պուլընըն 60 թալիֆէլէրի վէ 3 զապիթլէրի պիւր գալըգլէ վէյ-ձէյ-Վէյ, եէթիլմիշ :

—Միգուզա գրուաղէօրի իւզէ-րինտէ պուլընուպ հարպ էսնտէ ճաթօն բրէնալէրինտէն Գօնագօ եարէլէնմիշ տըր :

ՍՕՆ ԹԵԼԵԿՐԱՖԻՍ

Թօքի 2 օգոստոս — Յուլիս 28 միւստտէմէսինտէ ճաթօն տօնան-մասընըն թէլէֆիաթը շուշլար տըր :

Միքուզա զըրհլըտան 33 էօլի-վէ 88 եարէլի : Եառքաճա գը-րուաղէօրտէն 12 էօլիւ 10 եա-րէլի : Նիչիք տէն 16 էօլիւ վէ 17 եարէլի : Գաաուա տան 10 եարէ-լի : Ասաթիլի տէն վէ տիկէր պիւր թօրբիլէօրտէն 3 էօլիւ վէ 8 եա-րէլի :

—Բէթթիւպուրի 2 օգոստոս — «Պերմէնիլիս Վէտօթթիլինի» Լիաօ-Շանկտան ալտըղ մալիւ-մաթ իւզրէ, ճաթօն օրտուսընըն 3 վէ 6 ընճը ֆըրգալարը մուհիւ-մաթլէ պէրապէր Բօրթ Արթու-րա կիթմիշլէր : օրատա 80000 ճաթօնը 400 թօրլէ միւնթհա-ղըր ըմըշլար : Ալըն 15 ինէ գա-տար Բօրթ Արթուրըն ալընմա սընը Միքատօ գաթիէն էմր իթմիշ տիր : Խաթթալըլար սէպէ-պիլիէ ճաթօն ֆըրգալա ասքէրիյէ-լէրին մըգտարը 12000 տէն 9000 է էնմիշ : Մանչուրիատա գալան ճաթօն ասքէրլէրինին ուճուճ մըգտարը 170.000 է պալիլ ըմըշ :

—Իլմիր 2 օգոստոս — Թւրք-Ամերիկա միւնաղաալը հալլ օլընմըշ օլմաղլէ, Ամերիկա տօ-նանմասը իւզիլտէն չէքիլէք իչիւն էմր ալտը :

ՄԻԻԹԵԼԵՎԻԻԷ

Ճաթօն մէմալիքինի թէլէրի իտէն Նիթօն, Սիքօք, Բիու-Սիու վէ Եէլօ նամ տէօրտ ատալար տըր :

Պիլթիւն մէմալիքին վատաթը (տարածութիւն) 382. 447 մէր-պա քիլօմէթրօ տըր : Էհալիսի 44.000.000 եանի պէ հէր քիլօ-մէթրոյա 115 սէքէնէսի (բնտկիշ) վար տըր : Սէքէնէսինին մըգ-տարը Բուճանիանըն վատաթընա գըլաթէն 3 միլիլ զիլաթէ տիր : Եանի Բուճանիանըն հէր պիւր քիլօմէթրօնտա 41 սէքէնէ մէվճուտ օլուպ, 129.947 քիլօ-

մէթրօտան իպարէթ օլան պիւ-թիւն Բուճանիատա 5.300.000 է-հալի մէվճուտ տըր :

ԹԻԻՃՃԱՐԻՑԷ

ՎԱՌՆԱ, ԶԱՆԻՐԷ	օգոստ. 4
ՊՈՒՂՏԱՅ	
Վալօն 54-60 լիպ. 9. 70 /11. 80	
Արապա 52-62 լիպ. 9. 50/12. 60	
ԱՐՐԱ,	
Վալօն 100 քիլօ հին 9.-9. 20	
նոր 10. 80—/11	
Արապա 42-45 լիպ. 5. 60/6	
ԵՈՒԼԱՅԱՐԱՊԱ 33/36 լպ. 5. 40/5. 60	
Վալօն 100 քիլօ 12—/12. 10	
ՅԱՍՈՒԼԵԱ, 100 քիլօ - 20/21	
Արապա 100 քիլ. 24, 26	
ՏԱՐԸ արապա 7. — 7, 40	
ԳՕԼՕՁ արապա 55-60 լպ 9. 80 /11	
ՄԻՍԻՐ Վալօն 8. 40/ . 8. 50	
ԶԱՎՏԱՐ արապա 8.—/8. 20	
« Վալօն 7.—/7. 40	
Կիւնտէ 50 -67 Վալօն վէ 6-700	
արապա կէլմէքաէ . Վալօն մուճէլէսի նաթլէն 20 ֆր. արապա մուճէլէսի նաթլէն 20 40:	

ՍՈՐԱՅԻՑԷ

Նաթլէն 20, 35 ֆրանք
Օմ. իրտը 22, 55 ալթուր ֆրանք

ՊԻՂԱԼԻՑԷ

Վարնա բիպաթնտա պապղալիյէ մալլէրին պու կիւնքի ֆիլաթը, ալթուր ֆրանք իլէ :	
ԳԱՀՎԷ 1,90/2, 5	
ՇԷՔԷՐ Նէմչէ 70	
ՇԷՔԷՐ [քէմալ] սանտրք 35.	
ԲԻՐԻՆՃ Ֆիլիպէ չուվալը 45,—	
» ճաթօն » 38,	
» ինկիլդ » 25.50	
» Բիլցօն » 51	
ԳԱՁ . սանտրք 8. 40:	
ԶԷՅԹԻՆ եագը քիլօ 80—90	
ԳՈՒՐՈՒ Իւզիւմ . 23	

ՆՈՐ ԼՈՒՍԱՆԻԱՐԻՉ

Փողոց Զար Պօրիս
Հայ Աղջկանց վարժարանի կից

Վստահօքն կը յայտարարեմ թէ ինձ դիմողները ըստ ամենայնի կարող եմ գոհացունել չնորհա իմ 32 տարեան փորձառութեան եւ արուեստին կատա-րիւղադրման համար ըրած զոհողու-թիւններու :

Վստալի յարգոյ հասարակութիւնը այդ հաստատութիւն համար թող հաճի անգամ մը լուսանկարչատուն ալցնել եւ դիտել ի ցոյց տրուած գործե-րս :

Դինիւր շատ դիւրամտեղի ի եւ :
Լուսանկարիչ
Օ . ՄԵՍՐՈՎԷ

ԱԼԵԱ ՈՒՆ

Պու տէֆա Փորիս լալիսա սօ-քաղընտա Տօք . Պատանդիլին իանէսի գարշուսընտա ալըշ օլուպըմ տիւք-քիւնտա ՇԱՊԼԱ գօրօզը մահաւա-թընտան եալըրմը կէրէք թօրտան վէ կէրէք ֆէրաքէնտէ օլարապ օլա վէ օրթա ճիւնտէն ուշլար վէ քէֆէք-լէր սամմաքտալըմ : Իլթիւրաթնա լաղպէթ պու յուրաճագ զէվաթն ֆի-լթիճա վէ մալճա իտչնուտ գալա-ճագլարըն թէլմիւն իտէրիմ :

ԷՕՄԷՐ ԻՍՄԱԹԻԼ
ՎԱՌՆԱ

Одговорникъ А. Курбетиянъ
печатица "Взаимность" — Варна.